

М. Ю. Огай,

кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник,
Інститут демографії та соціальних досліджень
імені М. В. Птухи НАН України,
E-mail: ogay@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9292-5710>

Проблеми забезпечення якості соціально-економічних даних на місцевому рівні

В умовах процесу децентралізації посилюється зацікавленість місцевих органів влади у проведенні ефективного бенчмаркінгу на місцевому рівні та відповідно зростає попит на релевантну й об'єктивну інформацію про розвиток територіальних громад. Сьогодні місцеве самоврядування обмежене фінансово і технічно у створенні ефективних локальних систем інформаційного забезпечення. Тому єдиним шляхом продукування уніфікованого статистичного забезпечення як інструменту аналізу розвитку на місцевому рівні є розробка централізованої інформаційної системи.

У статті проаналізовано якість існуючої централізованої інформаційної системи, життєздатність якої підтримує Асоціація міст України. Розроблена в Україні автоматизована система муніципальної статистики являє собою електронну систему збирання, збереження й обробки інформації про основні сфери життєдіяльності територіальних громад та органів самоврядування. Система базується на сучасних принципах створення та функціонування інформаційних продуктів, а її організація, структура, технологічний інструментарій загалом відповідають аналогічним системам, які використовуються в інших сферах та у деяких інших країнах. Разом із цим більшість показників, що збираються й обробляються системою, не відповідають основним аспектам якості, серед яких варто виділити: релевантність (актуальність) / відповідність потребам користувачів; точність/надійність оцінювання показників; своєчасність та пунктуальність вироблення й оприлюднення показників; доступність та зрозумілість / ясність метаданих; порівнянність/зіставність; послідовність/узгодженість показників у просторі й часі.

На основі проведеного дослідження розроблено рекомендації з підвищення якості даних, що збираються на муніципальному рівні. Якісна інформаційна система має задовольняти такі вимоги: відповідність потребам користувачів мети створення та функцій системи; охоплення максимальної кількості адміністративно-територіальних одиниць; вільний доступ для користувачів за ієрархічним підходом; наявність автоматизованої конвертації даних; оптимізація системи первинних, вторинних та узагальнюючих показників і метаданих, що розроблюються за стандартними формами; використання сучасних методів аналізу та представлення даних за розвинених моніторингових можливостей; життєздатність та забезпечення належного професійного супроводу. Практична реалізація цих рекомендацій дозволить сформувати якісне інформаційне підґрунтя для здійснення комплексного моніторингу життєдіяльності міст і місцевих громад в Україні.

Ключові слова: *інформаційне забезпечення, користувачі інформації, автоматизована система муніципальної статистики, якість даних, місцеві громади.*

Постановка проблеми. Забезпечення органів місцевого самоврядування дієвим інструментом ефективного управління громадою є актуальним питанням на етапі реалізації процесу децентралізації на місцевому, регіональному та національному рівнях в Україні. Розробка такого інструменту передбачає наявність якісної інформаційної бази для аналізу даних про функціонування та розвиток громад за основними сферами життєдіяльності. В умовах зростаючого попиту на релевантну й об'єктивну інформацію про розвиток територіаль-

них громад і зацікавленість місцевих органів влади у проведенні ефективного бенчмаркінгу проблема забезпечення якості соціально-економічних показників на місцевому рівні є актуальною.

Нині питанням оцінки й забезпечення якості статистичних даних на національному та регіональному рівнях приділяється значна увага з боку наукових і державних установ, серед яких варто виділити Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України та Державну службу статистики України. Останньою розроблено ряд методологічних положень щодо забезпечення якості державних статистичних спо-

стережень, а з 2016 року на офіційному вебсайті установи публікують стандартні звіти з якості державних обстежень та їх результатів [1]. Разом із цим комплексне дослідження якості статистичних даних на місцевому рівні наразі не проводилося.

Мета дослідження – оцінити поточний стан якості інформаційної системи для аналізу соціально-економічного розвитку територіальних одиниць та запропонувати шляхи його подальшого удосконалення.

На основі проведеного дослідження розроблено рекомендації з підвищення якості даних, що збираються на муніципальному рівні. Практична реалізація цих рекомендацій дозволить підвищити ефективність використання інформації про соціально-економічні сфери життєдіяльності територіальних громад та діяльність органів місцевого самоврядування при прийнятті управлінських рішень. При підготовці статті використано загальнонаукові методи, серед яких: аналітичний – для збирання, обробки та систематизації наукової інформації про якість інформаційного забезпечення на муніципальному рівні; аналізу й синтезу – при дослідженні сучасного стану автоматизованої системи муніципальної статистики; абстрактно-логічний метод – для формування висновків і рекомендацій за результатами дослідження.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Розбудова демократичного суспільства неможлива без встановлення відносин довіри між владою та громадянами. На місцевому рівні такі відносини формуються в тому числі завдяки наявності відкритого доступу до повної, об'єктивної, достовірної інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, а також за можливості оцінки такої діяльності відповідно до ключових показників функціонування та розвитку громад. Усе частіше в нормативно-правових актах, що розробляються в Україні, піднімаються питання забезпечення якісних даних на місцевому рівні для ефективного управління громадами. Так, у лютому 2020 року Міністерством розвитку громад та територій України розроблено Концепцію державної політики та план з її реалізації по досягненню цілі 10.1. “Українці живуть у комфортних містах та селах” Програми діяльності Кабінету Міністрів України, згідно з якою передбачено, зокрема, здійснення оцінки мешканцями життєвого простору своїх населених пунктів та моніторингу результативності плану реалізації зазначеної Концепції [2; 3].

Слід констатувати, що останніми роками місцеві органи влади функціонують в умовах обмеженості фінансових і технічних можливостей для створення ефективних локальних систем інформаційного забезпечення, часто на місцевому рівні відсутні фахівці для роботи з даними та контролю даних на місцевому рівні. Варто додати і практич-

ну неможливість уніфікації системи показників, що формуються на цьому рівні за рішенням місцевих громад. Зазначені проблеми суттєво знижують ефективність використання інформації місцевого рівня і не дають можливості здійснювати ефективне порівняння життєдіяльності різних територіальних громад. Така ситуація зумовила необхідність створення централізованої інформаційної системи, яка б уможливила продукування уніфікованого статистичного забезпечення як інструменту аналізу розвитку міст і проведення бенчмаркінгу у різних сферах місцевого самоврядування.

Отже, у 2011 році розпочато розробку національної автоматизованої системи муніципальної статистики в рамках проекту “Місцевий економічний розвиток міст України”, що здійснюється Федерацією канадських муніципалітетів у партнерстві з Асоціацією міст України (далі – АМУ) за фінансової підтримки Уряду Канади. При розробці зазначеної системи муніципальної статистики використано досвід Канади та Польщі, які мають розвинуті аналогічні системи [4].

Розроблена в Україні автоматизована система муніципальної статистики (далі – АСМС) являє собою електронну систему збирання, збереження й обробки інформації про основні сфери життєдіяльності територіальних громад та органів самоврядування. Основна мета розробки – надати органам місцевого самоврядування дієвий інструмент ефективного управління громадою. АСМС побудована так, що дає змогу накопичувати та зберігати дані протягом тривалого періоду і проводити відповідні порівняння як у межах однієї територіальної громади, так і для різних територіальних громад. Передбачалося також, що створена система муніципальних статистичних показників дасть змогу оцінювати якість послуг, які надаються органами місцевого самоврядування [5]. Станом на вересень 2019 року Асоціація міст України об'єднувала 833 члени – міста, селища і села, в яких проживає понад 80% населення України. Серед членів АМУ – 393 об'єднані територіальні громади (далі – ОТГ) [6]. Однак базу даних муніципальної статистики наповнює лише третина територіальних одиниць.

Вивчення особливостей функціонування української автоматизованої системи муніципальної статистики дозволяє констатувати, що АСМС базується на сучасних принципах створення та функціонування інформаційних систем, а її організація, структура, технологічний інструментарій загалом відповідають аналогічним системам, які використовуються в інших сферах та у деяких інших країнах. Разом із цим на етапі створення АСМС формувалась як інформаційна система, основними функціями якої є збирання, обробка та збереження даних, що всебічно характеризують життєдіяльність міст і місцевих громад, а також

формування стандартних аналітичних звітів та забезпечення онлайн доступу до інформації визначеного кола користувачів. Проте сучасна ефективна інформаційна система управління містом або

територіальною громадою мала б бути набагато складнішою. Навіть спрощена система управління інформацією щодо життєдіяльності міст і громад може бути представлена комплексними складовими (рис. 1).

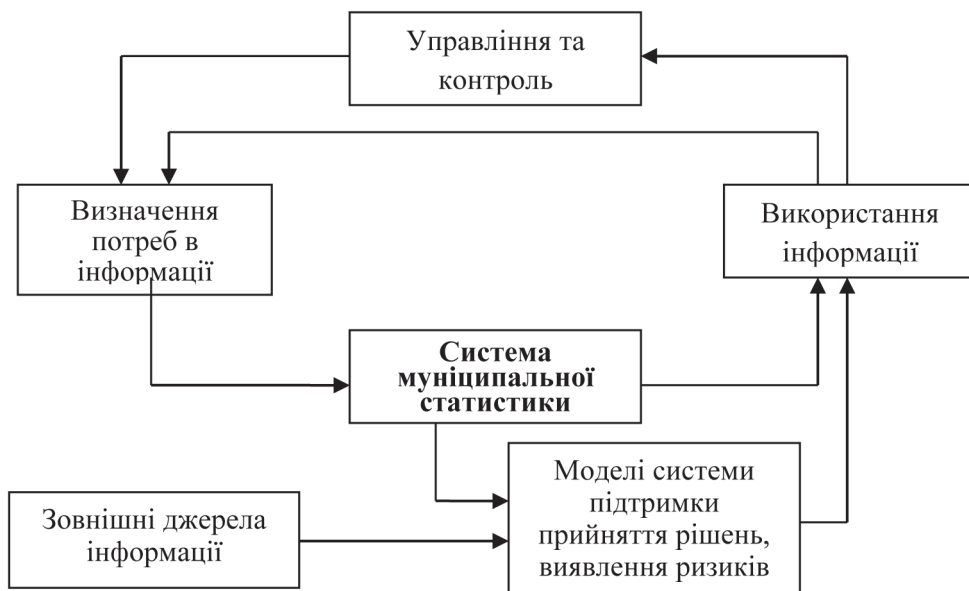

Рис. 1. Спрощена схема системи управління інформацією щодо життєдіяльності міста або громади

Як видно з наведеного рисунка, складовими системи управління інформацією, крім інформації АСМС у її поточному вигляді, є інструменти підтримки прийняття рішень (на схемі представлено блоком “Моделі системи підтримки прийняття рішень, виявлення ризиків”), інформація з інших, ніж АСМС, джерел (дані соціологічних досліджень щодо настроїв мешканців громад, їх уподобань, проблем, інформація щодо політичної, економічної та соціальної ситуації у регіоні та державі та ін.), можливість ефективного використання інформації (кваліфікація фахівців, моделювання, прогнозування тощо), прийняття управлінських рішень на основі інформаційної бази та контроль/моніторинг їх виконання, коригування управлінських рішень/заходів, визначення додаткових потреб у інформації. Практично всі компоненти такої системи можуть бути використані й наразі фактично використовуються. Але відповідні інструменти і процедури, крім системи муніципальної статистики, не уніфіковані, не автоматизовані та реалізуються у ручному й нерегламентованому режимі.

Особливості використання у практичній роботі зазначених компонентів залежать і від існуючого кола користувачів: обсяги та зміст інформаційного забезпечення (потреби у інформації), напрями та способи використання інформації суттєво різняться для керівників громад, посадовців, громадян і громадських організацій (якби останні були користувачами).

На сьогодні основними, якщо не єдиними, користувачами даних АСМС є лише міські голови, а мешканці громад не мають можливості отримати інформацію про ситуацію щодо їх життєдіяльності. Водночас надання вільного доступу до відповідної інформації мешканцям, а також фахівцям органів місцевої, регіональної та центральної влади, експертам, ЗМІ тощо забезпечило б усебічний контроль за діяльністю місцевої влади, можливість оцінки реального стану речей у громадах, суттєво звузило коло можливих спекуляцій на проблемні теми. Слід урахувати також, що занадто вузьке коло користувачів суттєво знижує ефективність використання інформації АСМС, системи в цілому та, відповідно, її корисність.

При аналізі інформаційного забезпечення на місцевому рівні основна увага зверталася на дотримання таких вимог щодо показників якості: вони мають достатньо повно характеризувати відповідне явище, тобто якість кожного показника та кожного джерела даних; бути раціональними (містити лише необхідну кількість характеристик); відповідати встановленим міжнародним та національним стандартам і термінології; характеризувати якість інформації у цілому та ін. Важливими аспектами якості інформаційного забезпечення є [7]:

- релевантність (актуальність) / відповідність потребам користувачів;
- точність/ надійність оцінювання показників;
- своєчасність та пунктуальність вироблення й оприлюднення показників;

- доступність та зрозумілість/ясність опису показників, тобто наявність повних метаданих;
- порівнянність/зіставність та послідовність/узгодженість показників у просторі й часі.

Аналіз якості існуючого інформаційного забезпечення, яке на місцевому рівні формується,

головним чином, через автоматизовану систему муніципальної статистики АМУ, показав в цілому недостатньо розроблений рівень якості даних. У табл. 1 представлено характеристики якості даних автоматизованої системи муніципальної статистики за основними вимірами якості.

Таблиця 1

Результати оцінки відповідності вимірам якості даних АСМС

Виміри якості	Характеристики даних, наявних у системі
Відповідність / релевантність (актуальність)	Система містить застарілі (неінформативні) показники, користувачі практично не застосовують базу для аналізу життєдіяльності громади
Точність / надійність	Відсутність належного опису джерел даних та посилань на оцінки надійності показників (зокрема це стосується даних державної статистики); необхідність розрахунку вручну окремих похідних показників при заповненні первинних даних
Своєчасність та пунктуальність	Необмежений період наповнення бази даних з боку операторів з введення даних; можливість надавати будь-які дані неповними
Доступність та зрозумілість / ясність	Наявність лише обмежених метаданих та відсутність пояснень щодо якості інформації; супровід даних організаціями, що їх надають, також не передбачений
Порівнянність / зіставність	Через відсутність чітких алгоритмів заповнення даних та розрахунку похідних показників неможливо визначити ступінь порівнянності даних
Послідовність / узгодженість	За відсутності повних описів показників цей вимір якості не може бути оцінений

На сьогодні база даних автоматизованої системи муніципальної статистики налічує понад 1000 показників, більшість із яких характеризують розвиток територіальної громади. Показники об'єднані у 15 сфер, а саме: “Населення”, “Міський бюджет. Доходи”, “Міський бюджет. Видатки”, “Економічний розвиток”, “Централізоване водопостачання”, “Централізоване водовідведення”, “Централізоване тепlopостачання”, “Тверді побутові відходи”, “Житловий фонд”, “Благоустрій”, “Транспорт”, “Соціальний захист”, “Охорона здоров'я”, “Освіта”, “Культура та мистецтво”. Кожна з виділених сфер містить первинні та вторинні (похідні) показники, більшість з яких заповнюється вручну операторами з формування бази даних.

У такому вигляді система показників є занадто масштабною. Простежується бажання розробників охопити максимальну кількість показників, однак при цьому не враховуються потреби їх використання. Включення показників, які можуть використовуватися лише час від часу або взагалі не використовуватись, суттєво збільшує затрати ресурсів на формування бази даних, підвищує імовірність виникнення помилок, знижує коефіцієнт корисності даних та ефективність функціонування системи.

Вторинні показники, що містяться в базі даних, не завжди супроводжуються повною інформацією для їх розрахунку. При заповненні пер-

винних даних частину похідних (розрахункових) показників має визначити сам оператор з введення даних. Часто існує плутанина у періодичності збирання та типах показників (моментні показники чи інтервальні), що впливає на коректність окремих розрахунків та зіставність показників. Крім того, потребують уточнення формулювання назв показників та опис джерел даних.

Існуючою автоматизованою системою інформаційного забезпечення на місцевому рівні фактично не передбачено процедур урахування змін методології збирання даних, зокрема в системі державної статистики України (наприклад, класифікаторів, переходу від суцільних спостережень до вибіркового обстеження, змін систем показників і т. д.). Це призводить до розривів у часових рядах даних, що є суттєвим недоліком для системи, призначеної для тривалого використання.

У 2017 році Асоціація міст України провела опитування користувачів даних АСМС, результати якого засвідчили необхідність підвищення якості системи показників муніципальної статистики з урахуванням такого [8]:

- переважна більшість опитаних (83,7%) нечасто користуються даними АСМС: 43,0% – 1–2 рази на рік, ще 35,4% – 4–6 разів на рік. Дві основні причини цього – відсутність потреби (29,7%) та невисока (лише один раз на рік) періодичність оновлення бази (28,4%). Також проблемою є відсутність у штатному розкладі міської ради фахів-

ців, які б займалися статистичною та аналітичною діяльністю;

- система показників потребує удосконалення, на що вказали 34,3% опитаних. Найбільш актуальним є забезпечення зрозумілості показників по суті та їх супровід у частині методики розрахунку, а також посилання на офіційні джерела. Важливим є також пришвидшення періоду наповнення (оперативності) бази даних;

- система показників АСМС має бути оптимізована: 84% користувачів для аналізу використовують лише до 50 показників, у числі яких третина – ті, хто аналізує всього до 10 показників;

- сфери життєдіяльності міста мають бути укрупнені або переглянуті: лише чверть опитаних застосовують аналіз за всіма сферами життєдіяльності кожного разу при створенні звіту, ще дві третини обирають сфери залежно від потреби. Ніколи не використовують в аналізі показники сфер “Транспорт” та “Охорона здоров’я” 12,5% опитаних. Натомість є зацікавленість у показниках за напрямками “Енергоефективність міста”, “Землеустрій та містобудування”, “Фізична культура та спорт”, які наразі відсутні.

Зважаючи на викладене, існує потреба в роботі нової або удосконаленні існуючої системи інформаційного забезпечення аналізу соціально-економічного розвитку на місцевому рівні, яка б відповідала принципу високої якості інформації. До якісної автоматизованої інформаційної системи висуваються такі вимоги:

1. Відповідність мети створення та функцій системи інформаційного забезпечення потребам користувачів. Уніфікована АСМС має бути розроблена як багатофункціональна інформаційна система, головною метою створення та використання якої є формування релевантного, надійного та повного інформаційного забезпечення для здійснення комплексного моніторингу життєдіяльності міст і місцевих громад в Україні. Основними функціями системи при цьому є:

1) формування й забезпечення релевантності уніфікованої системи показників, що всебічно характеризують життєдіяльність міст та місцевих громад;

2) забезпечення порівняльності показників у часі;

3) збирання даних за визначеною системою показників;

4) всебічний контроль даних (насамперед, логічний, арифметичний та статистичний контроль);

5) обробка даних, зокрема їх редагування (виправлення помилок, заповнення відсутніх даних тощо);

6) розрахунок вторинних показників;

7) розрахунок узагальнюючих показників;

8) формування стандартних аналітичних матеріалів;

9) збереження інформації;

10) забезпечення онлайн доступу до інформації визначеного кола користувачів та поширення інформації серед користувачів, зокрема у вигляді стандартних аналітичних звітів;

11) формування системи метаданих;

12) забезпечення онлайн доступу користувачів до системи метаданих.

Більш детально ці функції висвітлюються нижче у відповідних вимогах.

2. Розширення кола адміністративно-територіальних одиниць, представлених у системі. У теперішній час державна та регіональна статистика, міністерства й відомства збирають і публікують (принаймні, збирають і можуть надавати) деякі дані на рівні міськрад та міст, селищних рад та сільських районів, ОТГ та ін. Насамперед це інформація про чисельність наявного населення, кількість зареєстрованих внутрішньо переміщених осіб, кількість одержувачів соціальної допомоги за її видами, рівень заробітної плати та ін. У частині підвищення корисності даних для основних користувачів АСМС доцільним є включення до системи даних по всіх адміністративно-територіальних одиницях (далі – АТО), які є потенційними членами АМУ. Надання доступу користувачів до даних і по територіальних одиницях – членах АМУ, і по тих АТО, які ще не є членами Асоціації міст України, дасть можливість проведення ширшого аналізу інформації, зокрема порівнянь. Крім того, це допоможе користувачам правильно розуміти репрезентативність оцінки певних аспектів життєдіяльності АТО з урахуванням їх розміру (чисельності населення), регіону та місцевості розташування, інших характеристик.

3. Забезпечення вільного доступу для користувачів на основі ієрархічного підходу. Доцільно передбачити можливість розширити коло користувачів інформаційного забезпечення на місцевому рівні. Доступ фахівців і громадськості до даних може суттєво підвищити довіру місцевих громад до посадовців та політики, яку вони проводять. Доступ фахівців наукових і дослідницьких організацій до системи дасть можливість підвищити корисність їх досліджень для місцевих громад. Водночас відкритий доступ суттєво підвищує вимоги до рівня підготовки та збереження інформації. За цим аспектом убачаються доцільними розробка й упровадження ієрархічної системи доступу до інформації у АСМС. Це дасть можливість зберігати в системі результати спеціального аналізу, виконаного з використанням даних обмеженого доступу, методик та алгоритмів, які є об’єктом інтелектуальної власності, не обмежуючи доступу до основної інформації широкого кола користувачів.

Розширення кола користувачів, зокрема включення до них фахівців органів державної статистики на національному, регіональному й місце-

вому рівнях, профільних наукових організацій та навчальних закладів, залучення фахівців цих установ і організацій до консультацій щодо покращання ефективності функціонування уніфікованої системи та розробки напрямів її розвитку значно знизило б ризики погіршення якості інформації у системі через старіння показників, удосконалення методології, зміни потреб користувачів тощо.

4. Автоматизована конвертація даних. Автоматизоване конвертування даних, що надаються місцевими та регіональними органами державної статистики, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти та ін. при формуванні інформаційного забезпечення може суттєво знизити навантаження щодо супроводу функціонування системи на центральному та місцевому рівнях. Отримувати стандартні набори даних АСМС зможе безпосередньо з сайтів відповідних установ або за спеціальними угодами з такими установами. При цьому слід урахувати, що періодична зміна форм публікації даних потребуватиме розробки простих механізмів адаптації форм до потреб інформаційної системи

та супроводу її функціонування відповідними фахівцями.

5. Оптимізація системи показників. Показники системи потребують постійного оновлення з урахуванням реальних потреб у їх використанні. Система показників має відповідати поточним та, за можливості, потенційним потребам користувачів у даних. Занадто масштабна система показників потребує значних витрат ресурсів, при цьому підвищуються ризики помилок у даних, наявні пропущені значення та суттєво знижується ефективність використання інформації. Перегляд та удосконалення системи показників слід проводити на регулярній основі – один раз на два-три роки із забезпеченням безперервності часових рядів основних показників;

6. Розробка стандартизованих форм метаданих. Уніфікований підхід до формування метаданих забезпечить ясність і доступність інформації про показники системи: їх визначення, одиниці вимірювання, порядок розрахунку, джерела даних та ін. Основні характеристики інформації незалежно від джерела даних подано у табл. 2 (фрагмент).

Таблиця 2

Стандартна форма метаданих за показниками ринку праці (РП)

Індикатор РП-1-1:	Чисельність економічно активного населення
1. Організація / Установа	I. Головні управління статистики в областях (наприклад, у Дніпропетровській області – URL: http://www.dnestrstat.gov.ua/) II. Головні управління статистики у містах (наприклад, у м. Києві – URL: http://www.kyiv.ukrstat.gov.ua/)
2. Визначення	Економічно активне населення – це частина населення, яка пропонує свою працю для виробництва товарів і надання різноманітних послуг. Економічно активне населення (робоча сила) – це населення обох статей віком 15–70 років, яке впродовж обстежуваного тижня забезпечувало пропозицію робочої сили на ринку праці. Зайняті та безробітні в сумі складають робочу силу [9]: Головне управління статистики у м. Києві. URL: http://www.kyiv.ukrstat.gov.ua/ Методологічні пояснення. URL: http://www.kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=523&lang=1
3. Поняття	–
4. Розрахунок	–
5. Одиниці вимірювання	Осіб
6. Джерела даних	1) Дані обласних управлінь статистики за розрахунковими оцінками; 2) дані обласних управлінь статистики на підставі матеріалів вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності; 3) дані Головних управлінь статистики у містах; 4) дані Головних управлінь статистики у містах на підставі матеріалів вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності
7. Терміни поширення	Інформація надається щорічно, річні дані публікуються не пізніше квітня року, наступного за звітним
8. Контролі	$X(t-1) \cdot 0,9 < X(t) < X(t-1) \cdot 1,1$, де X – індикатор; t – поточний рік; $(t-1)$ – попередній рік

У стандартних формах опису джерел даних слід відображати основні ознаки джерел, зокрема такі, як характеристики постачальника даних, релевантність джерела даних, обмеження та безпека

джерела, особливості поширення даних з джерела, процедури підготовки даних тощо.

Крім цього, основні переліки, назви, одиниці вимірювання тощо у стандартизованих формах

слід узгодити з системою показників державної статистики. Це суттєво полегшить збирання та використання даних, своєчасне урахування змін методології, нормативних положень щодо формування інформації та пом'якшить ризики, пов'язані з перериванням динамічних рядів показників.

7. Розробка системи вторинних і узагальнюючих показників. Вторинні та узагальнюючі показники визначаються на основі первинних і є дуже корисними для комплексного аналізу життєдіяльності територіальної громади. Така система (первинні – вторинні – узагальнюючі показники) підвищить інтерес до автоматизованої системи інформаційного забезпечення, оскільки доступ до вторинних та узагальнюючих показників надаватиметься пізніше, ніж до первинних. Корисним є збільшення частоти оновлення певної інформації: від річної до щоквартальної або щомісячної основи.

8. Використання сучасних методів аналізу та представлення даних. Для комплексного аналізу життєдіяльності територіальних одиниць (міст, територіальних громад), а також заохочення їх керівництва до участі в процесі наповнення бази даних та її використання у практичній діяльності доцільно передбачити у системі сучасні методи порівняльного аналізу та представлення даних. У цьому аспекті варто звернути увагу, наприклад, на методологію карток громадянського звітування (оригінальна назва – Citizen Report Card), яка набула широкого розвитку в Україні в останні роки [10]. Сутність методології полягає у побудові ієрархічної системи індексів та їх послідовному аналізі “зверху вниз”. Результати такого аналізу мають практичну користь при використанні у процесі адміністрування територіальної одиниці, зокрема вони дозволяють:

- створити систему заохочень для надавачів послуг сфери життєдіяльності з високими показниками розвитку;
- встановити взаємозалежності між фінансовою підтримкою сфери й показниками її діяльності та перерозподілити ресурси між сферами життєдіяльності для усунення негативних явищ;
- здійснити запит / розробити проект на одержання додаткових ресурсів для реформування сфери або вдосконалення реалізації чинної політики;
- імплементувати кращий досвід розвитку територіальних одиниць (далі – ТО) шляхом обміну практиками адміністрування сфер життєдіяльності ТО-лідерами.

9. Розвиток моніторингових можливостей системи. Запровадження моніторингу потреб у інформації користувачів різного типу, оцінювання рівня відповідності даних потребам користувачів та ступеня задоволення цих потреб є невід'ємною частиною функціонування автоматизованої системи інформаційного забезпечення і може здійсню-

ватися за різними підходами. Одним із найкращих підходів є проведення відповідних опитувань користувачів. Серед інших методів можуть застосовуватися методи непрямих оцінок показників, які опосередковано характеризують задоволеність користувачів (обсяги продажів публікацій, кількість отриманих від користувачів запитів на надання інформації, кількість відвідування сайта, кількість запитань, скарг і т. д.);

Ураховуючи потенціальну потужність бази даних, що збирається й обробляється, доцільною є розробка моніторингових процедур за основними аспектами життєдіяльності громад. Наявність масиву даних, що всебічно характеризують життєдіяльність міст і місцевих громад та оновлюються на регулярній основі, передбачає можливість розробки відповідної системи моніторингу на рівні АМУ. Моніторинг життєдіяльності міст і громад доцільно здійснювати на основі обмеженої кількості первинних, вторинних та узагальнюючих показників, що дасть можливість оперативно визначати проблеми на рівні окремих міст та громад і окреслювати потенційні напрями їх розв'язання. Доцільно передбачити створення такої системи моніторингу, яка буде особливо актуальна для об'єднаних територіальних громад, щодо ефективного управління якими існують значні ризики.

Здійснення комплексного моніторингу життєдіяльності міст і місцевих громад передбачає необхідність актуалізації та використання інформаційного забезпечення на регулярній основі, реалізацію певних аналітичних процедур і формування комплексної системи показників.

10. Забезпечення життєздатності системи. Життєздатність автоматизованої системи інформаційного забезпечення може бути суттєво підвищена за умови формування структури з декількох установ та організацій, які братимуть участь у забезпеченні функціонування системи. У такій структурі ключовими є дві організації: та, що супроводжує технічне функціонування системи, й організація, що відповідає за наповнення бази даних релевантними показниками та забезпечує взаємодію з іншими зацікавленими організаціями. Основною вимогою до інших організацій є наявність фахівців необхідної кваліфікації і можуть виконувати, зокрема, функції супроводу й удосконалення системи показників на місцевому рівні. Так, щодо соціально-демографічних показників такою організацією може бути Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, щодо фінансових і економічних показників – Національна академія статистики, обліку та аудиту. Ці дві організації тісно співпрацюють з Держстатом України. Це також можуть бути кафедри закладів вищої освіти або інші дослідницькі установи.

11. Забезпечення професійного супроводу. Реалізація запропонованої автоматизованої системи інформаційного забезпечення на місцевому рівні передбачає залучення до супроводу системи щонайменше трьох фахівців: з особливостей побудови та функціонування системи, з обробки та поширення інформації, з ІТ-технологій. Усі залучені фахівці мають бути певної мірою взаємозамінними.

Отже, лише застосування комплексного підходу, який забезпечить дотримання всіх вищевикладених вимог до розробки та функціонування

ефективної системи інформаційного забезпечення, дозволить отримувати соціально-економічні дані високої якості на місцевому рівні.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з імплементацією наданих рекомендацій при розробці централізованої багатофункціональної інформаційної системи, що дозволить сформуванню якісного інформаційного підґрунтя для здійснення комплексного моніторингу життєдіяльності міст і місцевих громад в Україні.

Список використаних джерел

1. Звіти з якості / Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: http://ukrstat.gov.ua/suya/st_zvit/st_zvit.htm
2. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 р. № 849. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/849-2019-%D0%BF#Text>
3. Концепція державної політики та план з її реалізації по досягненню цілі 10.1. «Українці живуть у комфортних містах та селах» Програми діяльності Кабінету Міністрів України. Міністерство розвитку громад та територій України, 06.02.2020 р. URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskisty/kontseptsiya-derzhavnoyi-politiki-ta-plan-z-yiyi-realizatsiyi-podolyagnennyu-tsili-10-1-ukrayintsi-zhivut-u-komfortnih-mistah-ta-selah-programi-diyalnosti-kabinetu-ministriv-ukrayini/>
4. Автоматизована система муніципальної статистики. 2018. URL: http://www.auc.org.ua/sites/default/files/krashchi_praktyku_vykorystannya_asms_1.pdf
5. Автоматизована система муніципальної статистики (АСМС). Проект МЕРМ. 2015. URL: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/asms_.pdf
6. Асоціація міст України. Офіційний вебсайт. URL: <http://auc.org.ua/>
7. Якість інформаційного забезпечення соціальної політики: монографія / Макарова О. В. та ін.; за ред. Е. М. Лібанової. Київ: Дух і Літера, 2010. 248 с.
8. Обговорюється стратегія розвитку АСМС. Інформаційне повідомлення. 13.11.2018 р. URL: <https://www.auc.org.ua/povyna/obgovoryuyetsya-strategiya-rozvytku-asms>
9. Економічна активність населення України. 2017: стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2018. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_EAN_2017.pdf
10. Огай М. Ю. Методологія карток громадського звітування як інструмент оцінювання якості муніципальних послуг. Статистика України. 2010. № 2. С. 14–18.

References

1. Zvity z yakosti. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Ofitsiyniy sait [Quality reports. State Statistics Service of Ukraine. Official site]. *ukrstat.gov.ua*. Retrieved from http://ukrstat.gov.ua/suya/st_zvit/st_zvit.htm [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.09.2019 r. № 849 [On approval of the Action Program of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of September 29, 2019 No 849]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/849-2019-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
3. Kontseptsiia derzhavnoi polityky ta plan z yii realizatsii po dosiahnenniu tsili 10.1. "Ukrayintsi zhyvut u komfortnykh mistakh ta selakh" Prohramy diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy. Ministerstvo rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy, 06.02.2020 r. [The concept of public policy and a plan for its implementation to achieve goal 10.1. "Ukrainians live in comfortable cities and villages" of Program of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine, February 6, 2020]. *www.minregion.gov.ua*. Retrieved from <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskisty/kontseptsiya-derzhavnoyi-politiki-ta-plan-z-yiyi-realizatsiyi-podolyagnennyu-tsili-10-1-ukrayintsi-zhivut-u-komfortnih-mistah-ta-selah-programi-diyalnosti-kabinetu-ministriv-ukrayini/> [in Ukrainian].
4. Avtomatyzovana systema munitsypalnoi statystyky [Automated system of municipal statistics]. (2018). *www.auc.org.ua*. Retrieved from http://www.auc.org.ua/sites/default/files/krashchi_praktyku_vykorystannya_asms_1.pdf [in Ukrainian].

5. Avtomatyzovana systema munitsypalnoi statystyky (ASMS). Proekt MERM [Automated system of municipal statistics (ASMS). MERM project]. (2015). *www.auc.org.ua*. Retrieved from https://www.auc.org.ua/sites/default/files/asms_.pdf [in Ukrainian].
6. Asotsiatsiia mist Ukrainy. Ofitsiinyi vebсайт [Association of Ukrainian Cities. Official website]. *www.auc.org.ua*. Retrieved from <http://auc.org.ua/> [in Ukrainian].
7. Makarova, O. V., Sarioglo, V. G., Tereshchenko, H. I., Cherenko, L. M., & Medvid, Z. V. (2010). *Yakist informatsiinoho zabezpechennia sotsialnoi polityky* [Quality of information support for social policy]. E. M. Libanova (Ed.). Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian].
8. Obhovoriuietsia stratehiia rozvytku ASMS. Informatsiine povidomlennia [The strategy of ASMS development is discussed. Information message]. (2018). *www.auc.org.ua*. Retrieved from <https://www.auc.org.ua/novyna/obgovoryuyetsya-strategiya-rozvytku-asms> [in Ukrainian].
9. Ekonomichna aktyvnist naseleennia Ukrainy. 2017: stat. zb. [Economic activity of the population of Ukraine. 2017: Statistical Yearbook]. (2018). *www.ukrstat.gov.ua*. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_EAN_2017.pdf [in Ukrainian].
10. Ogai, M. Yu. (2010). Metodolohiia kartok hromadskoho zvituvannia yak instrument otsiniuvannia yakosti munitsypalnykh posluh [Methodology of public reporting cards as a tool for assessing the quality of municipal services]. *Statystyka Ukrayiny – Statistics of Ukraine*, 2, 14–18 [in Ukrainian].

M. Yu. Ogay,

*PhD in Economics, Senior Researcher Fellow,
Leading Research Fellow,
Ptoukha Institute for Demography and Social Studies
of the National Academy of Sciences of Ukraine,
E-mail: ogay@ukr.net
ORCID:<https://orcid.org/0000-0001-9292-5710>*

Problems of Quality Assurance for Socio-Economic Data at Local Level

The process of decentralization involves the enhanced interest of local power bodies in carrying out an effective benchmarking at local level, along with the increasing demand on relevant and reliable information on the development of territorial communities. Today, the local self-government faces financial and technical limitations in creating effective local systems for information support. It follows that the only way of producing a unified statistical support as a tool for performance analysis at local level is developing a centralized information system.

The article contains an analysis of the quality of the existing centralized information system, which viability is supported by the Association of Ukrainian Cities. The computerized system of municipal statistics, developed in Ukraine, is an online system for collection, storage and processing of information on the core areas of life activities of territorial communities and self-government bodies. The system is based on the advanced principles of creation and operation of information products, whereas its organization, structure and technological tooling on the whole is compliant with analogous systems used in other spheres and in some other countries. However, most part of the indicators for which the data are collected and processed by the system does not comply with the core dimensions of quality, namely: relevance (topicality) / compliance with user needs; accuracy/reliability of estimated figures; timeliness and punctuality of production and publishing of processed data; accessibility and comprehensibility/clearness of metadata; comparability; consistency/coherence of indicators in space and time.

The author's study laid the basis for the elaborated recommendations on quality enhancement for the data collected at municipal level. A reliable information system must meet the following requirements: compliance of the system's purpose and functions with user needs; coverage of the maximal number of administrative-territorial units; free access for users by hierarchical approach; availability of computerized data conversion; optimization of the set of primary, secondary and summary indicators and metadata that are developed by standard forms; use of advanced methods for data analysis and presentation given well-developed monitoring capabilities; viability and provision of appropriate professional support. If implemented, these recommendations will enable to form the solid information basis for comprehensive monitoring of life activities of cities and local communities in Ukraine.

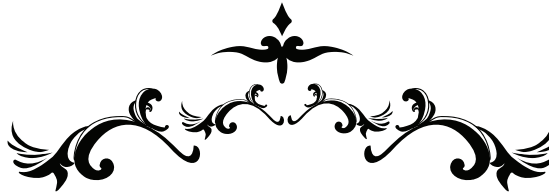
Key words: *information support, information users, computerized system for municipal statistics, quality of data, local communities.*

Бібліографічний опис для цитування:

Огай М. Ю. Проблеми забезпечення якості соціально-економічних даних на місцевому рівні. *Статистика України*. 2020. № 2–3. С. 22–31. Doi: 10.31767/su.2-3(89-90)2020.02-03.03.

Bibliographic description for quoting:

Ogay, M. Yu. (2020). Problemy zabezpechennia yakosti sotsialno-ekonomichnykh danykh na mistsevomu rivni [Problems of Quality Assurance for Socio-Economic Data at Local Level]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 2–3, 22–31. Doi: 10.31767/su.2-3(89-90)2020.02-03.03.

Вітаємо з ювілеєм

Саріогло Володимира Георгійовича,

доктора економічних наук, завідувача відділом моделювання
соціально-економічних процесів і структур
Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи
Національної академії наук України,
відомого вченого-статистика та активного автора нашого журналу!

Бажаємо міцного здоров'я, безмежного щастя, родинного благополуччя, радості,
невичерпності Ваших чудових людських якостей і почуття гумору!

Редколегія журналу “Статистика України”

